

**WYŻSZA SZKOŁA FINANSÓW I PRAWA
W BIELSKU-BIAŁEJ**

**STUDIA PODYPLOMOWE: MECHANIZMY FUNKCJONOWANIA
STREFY EURO**

**Projekt realizowany z Narodowym Bankiem Polskim w ramach programu
edukacji ekonomicznej**

PRACA DYPLOMOWA

Budżet Unii Europejskiej i Polski – wzajemne relacje

Autor:
Agnieszka Pudelko,
Anna Słowy.

Promotor:
prof. nadzw. dr hab inż. Jacek Binda

Bielsko-Biała, rok 2015

Spis treści

Wstęp.....	3
1 Budżet Unii europejskiej	4
2 Rozdział II Budżet polski	7
3 Perspektywa finansowa 2014-2020	13
4 Podsumowanie	36
Bibliografia	38
Spis tabel:.....	39

Wstęp

Budżet UE i budżety państw członkowskich różnią się od siebie. Budżet UE przeznacza swoje środki głównie na wydatki inwestycyjne. Nie służy jednak do finansowania obrony czy ochrony socjalnej jak budżet polski.

Wydatki inwestycyjne budżetu UE są bardzo duże dlatego nie mogą być finansowane z jednego budżetu państwa członkowskiego. Jednak dzięki łączeniu zasobów państw członkowskich możliwe jest obniżenie kosztów tych inwestycji.

Polska jest i pozostanie jeszcze długo największym beneficjentem budżetu UE. Dzięki dofinansowaniom z UE polska może realizować między innymi Krajowe Programy Operacyjne czy Regionalne Programy Operacyjne.

Należy jednak pamiętać, że to nie wszystkie korzyści płynące z bycia członkiem UE. Dodatkowo polska zwiększyła swoje bezpieczeństwo, stabilność polityczną oraz swobodę mieszkania, uczenia się, pracowania czy podróżowania po całej Unii.

Celem pracy jest przedstawienie wzajemnych relacji między budżetem UE a budżetem polski.

Podstawowe informacje o budżecie Unii Europejskiej, między innymi sposób uchwalania, struktura dochodów i wydatków zostały zaprezentowane w rozdziale pierwszym. Rozdział drugi poświęcony został na przedstawienie budżetu polski. Opisany został w nim sposób pozyskiwania zasobów oraz ich wydatkowanie, a także proces uchwalania budżetu. W trzecim rozdziale (ostatnim) opisane zostały krajowe programy operacyjne i regionalne programy operacyjne. Są one finansowane w znacznym stopniu z budżetu Unii Europejskiej.

1 Budżet Unii europejskiej

Budżet Unii Europejskiej to instrument finansowy stanowiący podstawowe ogniwo spajające całą Unię Europejską. Budżet ogólny Unii Europejskiej ustalany jest na każdy rok budżetowy, zawiera istotne dla Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej kwoty dochodów oraz wydatków. Tworzony jest według ściśle określonych zasad i reguł. Dochody i wydatki ujęte są według poszczególnych sekcji, każda z nich zawiera wyszczególnione dochody i wydatki według tematów oraz wydatki na personel. Dochody są klasyfikowane również według pozycji w budżecie.

Budżet UE różni się od standardowego budżetu krajowego, przy jego uchwalaniu brany jest pod uwagę plan finansowy nie roczny a wieloletni zwany wieloletnią ramą finansową dotyczącą co najmniej 5 kolejnych lat. Długie ramy finansowe mają na celu podjęcie odpowiednich decyzji długoterminowych.

Wydatki które uwzględnia perspektywa finansowa są przypisane do grup które odpowiadają głównym priorytetom ustalonym przez kraje członkowskie. W każdej grupie na realizację głównego priorytetu jest określony poziom tych zobowiązań. Poziom ten jest określony w euro i obowiązuje w wyznaczonym czasie danej perspektywy, rok rocznie jest jednak aktualizowany.¹

Podstawowe zasady wykorzystywane przy tworzeniu budżetu:

- zasada jednolitości oraz rzetelności budżetowej polega na tym, że ogół dochodów i wydatków Unii znajdują się w jednym dokumencie,
- zasada jednoroczności jak sama nazwa na to wskazuje odnosi się do czasu na jaki ustalany jest budżet a jest to rok budżetowy trwający od 1 stycznia do 31 grudnia,
- zasada równowagi oznacza że dochody ujęte w budżecie muszą być równe płatnością w danym roku budżetowym. Z uwagi na to, iż budżet Unii Europejskiej nie może mieć deficytu, zaciąganie długu na pokrycie ewentualnego deficytu jest niedozwolone i niezgodne z systemem środków własnych,
- zasada jednostki rozliczeniowej narzuca sporządzenie, wykonanie i rozliczenie budżetu w walucie Wspólnoty czyli w euro,
- zasada uniwersalności- polega na tym, że nie można do konkretnych wydatków przypisać konkretnych dochodów.

¹ Z. Szpringer Budżet Unii Europejskiej a budżet państwa Polski w Studia BAS Nr 3(31) 2012, s. 133–160

- zasada specyfikacji- polega na tym, że wydatki budżetowe są zapisywane według określonej metodologii. Każdy wydatek sklasyfikowany jest według tytułu, rozdziału, artykułu i pozycji.
- zasada należytego zarządzania finansami polegająca na działaniu zgodnie z takimi aspektami jak gospodarność, skuteczność i efektywność.
- zasada przejrzystości polega na przedstawieniu wykonania i rozliczenia budżetu w sposób rzetelny i ogólnie dostępny.

Sekcje budżetu Unii Europejskiej:

- Sekcja 1: „Parlament”
- Sekcja 2: „Rada Europejska i Rada”
- Sekcja 3: „Komisja”
- Sekcja 4: „Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej”
- Sekcja 5: „Trybunał Obrachunkowy”
- Sekcja 6: „Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny”
- Sekcja 7: „Komitet Regionów”
- Sekcja 8: „Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich”
- Sekcja 9: „Europejski Inspektor Ochrony Danych”
- Sekcja 10: „Europejska Służba Działań Zewnętrznych”

Dochody budżetowe dzielą się według pozycji w budżecie na poszczególne tematy co prezentuje poniższe wyszczególnienie:

Podział dochodów ze względu na pozycje w budżecie:

- Tytuł 1: Zasoby własne
- Tytuł 3: Nadwyżki, salda i dostosowania
- Tytuł 4: Dochody pochodzące od osób pracujących w instytucjach i innych organach Unii
- Tytuł 5: Dochody z działalności administracyjnej instytucji
- Tytuł 6: Wkłady i zwroty związane z realizacją porozumień i programów unijnych
- Tytuł 7: Odsetki od zaległych płatności i grzywny
- Tytuł 8: Operacje zaciągania i udzielania pożyczek

- Tytuł 9: Dochody różne²³

W latach 2013-2015 Budżet Unii Europejskiej wykazał następujące dochody sklasyfikowane według pozycji w budżecie, całość dochodów przedstawia poniższa tabela:

Tabela 1 Ogólne zestawienie dochodów według pozycji w budżecie

Tytuł	Dział	Rok budżetowy 2013	Rok budżetowy 2014	Rok budżetowy 2015
1.	Zasoby własne	140 099 576 848,56	128 387 935 513	139 638 543 006
3.	Nadwyżki, salda i dostosowania	697 682 743,61	5 100 869 925	
4.	Dochody pochodzące od osób pracujących w instytucjach i innych organach unii	1 199 275 874,85	1 274 999 230	1 300 952 883
5.	Dochody z działalności administracyjnej instytucji	610 755 511,67	53 752 047	54 453 674
6.	Wkłady i zwroty związane z realizacją porozumień i programów unijnych	3 897 761 733,08	60 000 000	60 000 000
7.	Odsetki od zaległych płatności i grzywny	2 972 783 038,59	3 973 000 000	123 000 000
8.	Operacje zaciągania i udzielania pożyczek	1 839 600	153 477 000	6 890 000
9.	Dochody różne	23 983 643,20	30 200 000	30 201 000
10.	Razem	149 503 658 993,56	139 034 233 715,00	141 214 040563

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Ostateczne przyjęcie (ue, euratom) 2015/339 Budżetu ogólnego unii europejskiej na rok budżetowy 2015 i 2014

Powyższa tabela przedstawia dochody sklasyfikowane według pozycji w budżecie w latach 2013-2015. Na wysokość dochodu w największej mierze wpływają zasoby własne, które stanowią w roku 2013 r. 93,71% ogółu dochodu, w 2014 r. 92,34%, natomiast w 2015 r. aż 98,88%. Zasoby własne finansowane są 3 źródła dochodów, mianowicie:

- Tradycyjne zasoby własne głównie opłaty celne od importowanych towarów spoza strefy Euro.
- Zasoby pochodzące z podatku od wartości dodanej (VAT), obliczane według określonej jednakowej stawki procentowej z sumy osiągniętych dochodów z tytułu VAT państw członkowskich.
- Zasoby pochodzące z dochodu narodowego brutto (DNB), obliczane według określonej jednakowej stawki procentowej z DNB państw członkowskich. Zasoby te stanowią największe źródło dochodów finansowych UE.⁴

² Skiba Leszek „Budżet Unii Europejskiej” w „Mechanizmy funkcjonowania strefy euro” s: 117-120

³ Ostateczne przyjęcie (UE, Euratom) 2015/339 budżetu ogólnego Unii Europejskiej na rok budżetowy 2015 w Dziennik urzędowy Unii Europejskiej L69/1

⁴ Budżet Unii Europejskiej w pigułce ISBN 978-92-79-14454-7 Str6.

Polska jako kraj członkowski wniosła do budżetu Unii znaczne kwoty finansowe będące jego dochodem. Wyszczególnione środki ze względu na rodzaj zasobu własnego przedstawia poniższa tabela:

Tabela 2 Dochody budżetu UE pochodzące z Polski według typów zasobów własnych wraz z korektami:

Rodzaj zasobu własnego	Rok budżetowy 2013	Rok budżetowy 2014	Rok budżetowy 2015
Tradycyjne zasoby własne	439200000	382200000	411100000
Zasoby własne z VAT	573392100	577318200	545447100
Zasoby własne z DNB	2874399396	2911095906	3064992510
Korekty (Obniżka na rzecz Niderlandów i Szwecji w 2013r., Rabat brytyjski)	227337746	260112561	272691550
Razem	4114329242	4130726667	4294231160

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Ostateczne przyjęcie (ue, euratom) 2015/339 Budżetu ogólnego unii europejskiej na rok budżetowy 2015, 2014, 2013

Dochód z Polski sklasyfikowany na podstawie zasobów własnych budżetu Unii Europejskiej wynosi ogółem w roku 2013 4114329242 euro co stanowi 3,27% całości dochodów składek państw członkowskich tego roku, w 2014 roku 4130726667 co stanowi 3,19% całości dochodów ze składek państw członkowskich w tym roku, natomiast w 2015 dochód z Polski wyniósł 4294231160 co odpowiednio do dochodów ze składek państw członkowskich wynosi 3,16%. Wynika z tego jednoznacznie że udział Polskich składek członkowskich nieznacznie maleje z roku na rok. Zwiększa się natomiast z roku na rok zasób własny z DNB co świadczy o coraz wyższym Polskim dochodzie narodowym brutto od którego liczona jest odprowadzana składka.

2 Rozdział II Budżet polski

Jak wynika z Konstytucji RP (art. 219) budżet państwa jest uchwalany na jeden rok budżetowy w formie ustawy budżetowej. Są w nim zawarte planowane dochody i wydatki oraz przychody i rozchody. Budżet państwa jest szczegółowym planem finansowym, który spełnia „następujące podstawowe funkcje:

- fiskalną, polegającą na gromadzeniu dochodów głównie poprzez system podatkowy;
- funkcję redystrybucyjną - związaną z właściwym podziałem dochodu narodowego. Funkcja ta spełniana jest przez system podatkowy i wydatki budżetowe głównie w postaci świadczeń społecznych (renty, emerytury, zasiłki dla bezrobotnych);
- funkcję stabilizacyjną - państwo wykorzystując instrumenty fiskalne oddziałuje na procesy gospodarcze, stara się zapewnić równomierny rozwój i ograniczać wahania koniunkturalne."⁵

Budżet państwa tworzony jest również na podstawie następujących zasad:

⁵www.stosunki-miedzynarodowe.pl/slownik/48-b/452-budzet-panstwa

- "zasadę rocznego budżetowania,
- zasadę zupełności - budżet obejmuje wszystkie dochody i wydatki państwa,
- zasadę jedności - wszystkie dochody i wydatki państwa powinny być ujęte w jednym zestawieniu i tworzyć jedną całość,
- zasadę jawności - budżet państwa jest podawany do publicznej wiadomości,
- zasadę równowagi budżetowej - dochody budżetu powinny się pokrywać z jego wydatkami.

W praktyce gospodarczej zasada ta nie jest w pełni przestrzegana, gdyż wiele państw planuje z góry określone deficyty budżetowe."⁶

Procedurę powstania budżetu można podzielić na cztery etapy począwszy od projektowania a skończywszy na uchwalaniu i wykonaniu budżetu.

Etapy powstania budżetu:

1. Etap I (maj - czerwiec)

- Opracowanie i przedłożenie Ministrowi Finansów przez dysponentów części budżetowych planów realizowanych zadań na cały rok budżetowy.
- Opracowanie przez Ministra Finansów założeń do projektu ustawy budżetowej i zaprezentowanie ich Radzie Ministrów.

2. Etap II (lipiec - wrzesień)

- Ustalenie górnej granicy kwot wydatków dla poszczególnych części budżetowych na cały rok.
- Opracowanie przez dysponentów szczegółowych wydatków z przyznanych kwot.
- Opracowanie przez Ministra Finansów wstępnego projektu oraz przedłożenie go Radzie Ministrów.
- Przekazanie projektu ustawy budżetowej Komisji w celu jej zaopiniowania.
- Uchwalenie ustawy budżetowej przez Radę Ministrów.
- Przedłożenie ustawy budżetowej do sejmu wraz z uzasadnieniem.

3. Etap III

- Pierwsze czytanie.
- Skierowanie ustawy budżetowej do Komisji Finansów Publicznych.
- Drugie czytanie.

⁶www.stosunki-miedzynarodowe.pl/slownik/48-b/452/budzet-panstwa

- Trzecie czytanie.
- Przekazanie uchwalonej ustawy budżetowej do Senatu.
- Podjęcie uchwały w sprawie ustawy budżetowej.
- Skierowanie ewentualnych poprawek przez Senat do Komisji Finansów Publicznych.
- Rozpatrzenie poprawek przez Sejm wraz z sprawozdaniem Komisji Finansów Publicznych.

Etap IV

- Przekazanie uchwały budżetowej Prezydentowi.
- Podpisanie przez Prezydenta uchwały budżetowej.
- Zwrócenie się do Trybunału Konstytucyjnego przez Prezydenta z wnioskiem o zbadanie ustawy pod kątem zgodności z Konstytucją RP w razie jakichkolwiek wątpliwości.
- Ogłoszenie podpisanej ustawy budżetowej w „Dzienniku Ustaw RP”.⁷

Dochody i wydatki są przedstawiane w ustawie budżetowej według podziału podmiotowego, jak i przedmiotowego.

Podział podmiotowy oznacza wyodrębnienie części budżetowych, odpowiadających kolejno:

- naczelnym organom,
- naczelnym i centralnym organom administracji rządowej oraz urzędom, nad którymi władzę ma Prezes Rady Ministrów,
- wojewodom,
- pozostałym wyodrębnionym częścią, nieposiadającym charakteru podmiotowego, np. Obsługa Długu Skarbu Państwa.

Z kolei podział przedmiotowy wyodrębnia działy budżetowe. Działy te zawierają rozdziały, które bardziej szczegółowo przedstawiają pozyskanie środków jak ich wydatkowanie.

I. Analiza dochodów i wydatków w latach 2013, 2014 i 2015

W poniższej tabeli zaprezentowane zostały dochody i wydatki Budżetu Państwa Polskiego za lata 2013, 2014 i 2015.

⁷www.mf.gov.pl – budżet państwa; podstawowe informacje

Tabela 3 Dochody budżetu państwa – własne i środki pozyskane z UE

	2013	2014	2015
Budżet państwa (w mln zł)			
Dochody	279.151,2	277.782,2	297.197,8
Wydatki	321.345,3	325.287,7	343.277,8
Razem	-42.194,1	-47.505,5	-46.080
Budżet środków europejskich (w mln zł)			
Dochody	70.121,4	77.957,1	77.842,5
Wydatki	63.872,4	78.348,8	81.278,0
Wynik	6.249,0	-391,7	-3.435,5
Razem (w mln zł)			
Dochody	349.272,6	355.739,3	375.040,3
Wydatki	385.217,7	403.636,5	424.555,8
Wynik	-35.945,1	-47.897,2	-49.515,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: rok 2013 www.nik.gov.pl/plik/id.6907.pdf; rok 2014 www.mf.gov.pl; rok 2015 www.mf.gov.pl

II. Dochody budżetu państwa

Źródłem dochodów budżetowych państwa są podatki, cła, czy opłaty np.: skarbowe, sądowe itd. W tabeli poniżej zostały przedstawione wybrane dochody za lata 2013-2015.

Tabela 4 Dochody budżetu państwa.

Wyszczególnienie	2013	2014	2015
Dochody podatkowe (w mln zł)	241.650,9	247.980,0	269.820,0
Dochody niepodatkowe (w mln zł)	35.975,9	28.148,1	25.829,9
Środki z UE i innych źródeł niepodlegających zwrotowi (w mln zł)	1.524,3	1.654,1	1.547,9
Razem	279.151,2	277.782,2	297.197,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: www.mf.gov.pl Ustawa budżetowa za rok 2013,2014 i 2015 załącznik nr 1.

Największy wpływ na wysokość dochodów budżetowych „własnych” państwa mają podatki. Stanowią one kolejno 86,57% w 2013 roku, 89,27% w 2014 roku i 90,79% w 2015 roku ogółu dochodów. Do dochodów podatkowych zaliczamy:

- „podatki pośrednie,
- podatek od osób prawnych,
- podatek od osób fizycznych,
- podatek tonażowy,
- podatek od wydobycia niektórych kopalin”. Ustawa budżetowa www.sejm.gov.pl

Drugie miejsce zajmują dochody niepodatkowe, czyli:

- „dywidendy,
- cło,
- opłaty, grzywny, odsetki i inne dochody niepodatkowe,

- wypłaty jednostek samorządu terytorialnego”.⁸

III. Wydatki budżetu państwa.

Wydatki państwa podzielone są na następujące grupy:

- wydatki bieżące;
- wydatki na obsługę Skarbu Państwa;
- wydatki majątkowe.

Do pierwszej grupy wydatków zaliczamy:

- „subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego i subwencje dla partii politycznych;
- dotacje;
- wynagrodzenia i uposażenia oraz składki od nich naliczane;
- inne świadczenia na rzecz osób fizycznych;
- zakupy towarów i usług
- inne wydatki związane z funkcjonowaniem jednostek budżetowych lub realizacją ich statusowych zasad;
- wydatki związane z realizacją Wspólnej Polityki Rolnej.”⁹
- wydatki bieżące państwa pochłaniają największą część środków państwa.

Wydatki państwa w ustawie budżetowej dzieli się na działy takie jak np.: rolnictwo i łowiectwo, górnictwo i kopalnictwo, działalność usługowa, nauka. W sumie wydatki państwa obejmują 31 działów ogólnych. Największe wydatki stanowią działy różne rozliczenia i obowiązkowe świadczenia społeczne. Natomiast działami o najniższych wydatkach są np.: leśnictwo, hotele i restauracje.

Środki pieniężne pozyskane z UE.

Środki pieniężne pozyskane z unii europejskiej przeznaczane są na tak zwane projekty. Za przygotowanie programów operacyjnych odpowiedzialni są odpowiedni ministrowie, np.: minister infrastruktury i rozwoju opowiada za program narodowej strategii spójności.

W latach 2007-2013 środki te zostały przeznaczone na następujące projekty:

a) w ramach Programów Narodowej Strategii Spójności wyróżniamy:

- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko;
- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka;

⁸ www.mf.gov.pl Ustawa budżetowa na rok 2013, 2014 i 2015; załącznik nr 2.

⁹ www.biurosejmu.gov.pl/teksty/pdf05/i-1161pdf

- Program Operacyjny Kapitał Ludzki;
- Program Operacyjny Rozwój Polski;
- Regionalne Programy Operacyjne (dla poszczególnych województw).

b) w ramach Wspólnej Polityki Rolnej wyróżniamy Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.

W tabeli poniżej przedstawione zostały środki pozyskane z UE w roku 2013, na realizowane w tym czasie programy.

Tabela 5 Środki pozyskane z UE na realizowane programy w 2013

PROGRAM	ŚRODKI Z UE MLN ZŁ
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	17.606,8
Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka	7.667,8
Program Operacyjny Kapitał Ludzki	7.312,2
Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej	1.696,5
Regionalne Programy Operacyjne	13.464,8
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	21.519,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych www.nik.gov.pl/plik/id,6907.pdf str. 101

Natomiast w latach 2014 – 2020 realizowane będą następujące programy:

- „Program Polska Cyfrowa;
- Program Pomoc Techniczna;
- Program Wiedza, Edukacja, Rozwój;
- Program Polska Wschodnia;
- Program Infrastruktura i Środowisko;
- Program Inteligentny Rozwój”¹⁰.

Powyższe programy zostały zaakceptowane przez Komisję Europejską.

Całość alokacji środków na krajowe programy operacyjne w perspektywie finansowej 2014-2020 wyniosła 55,58 mld euro

¹⁰www.mir.gov.pl/fundusze/fundusze_europejskie_2014_2020/programy/strony/glowna.aspx

3 Perspektywa finansowa 2014-2020

Polska jako członek Unii Europejskiej w latach 2014-2020 w ramach unijnej polityki spójności otrzyma 82,5 mld euro. Podstawą do otrzymania tych środków jest Umowa Partnerska, najważniejszy dokument określający strategię inwestowania Funduszy Europejskich w nowej perspektywie, zatwierdzona przez Komisję Europejską dnia 23 maja 2014r.

Wszystkie Polskie programy na lata 2014-2020 zostały przyjęte przez Komisję Europejską.

Środki przekazane dla Polski rozdysponowane zostaną w poszczególnych kategoriach uporządkowanych w poniższej tabeli:

Tabela 6 Kategorie przeznaczenia środków z unijnej polityki spójności

Kwota w euro	Kategoria przeznaczenia
około 76,9 mld	Programy operacyjne
około 700 mln	Program Europejskiej Współpracy Terytorialnej
około 4,1 mld	Projekty infrastrukturalne o znaczeniu europejskim w obszarze transportu wykorzystując instrument "Łącząc Europę"
około 473 mln	Programy zapewniające pomoc dla najbardziej potrzebujących, bezdomnych oraz dzieci z trudną sytuacją materialną
około 287 mln	Pomoc techniczna
około 100 mln	Działania innowacyjne związane z rozwojem obszarów miejskich

Źródło: Opracowanie własne na podstawie:

https://www.mir.gov.pl/fundusze/fundusze_europejskie_2014_2020/strony/start.aspx

Polska środki otrzymane na lata 2014-2020 zainwestuje w 6 krajowych programów operacyjnych, w tym jeden ponadregionalny dla województw Polski Wschodniej (lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie). Bazą dla wszystkich programów jest Umowa Partnerska.

Programami krajowymi zarządzać będzie minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego.

Na każdy krajowy program przeznaczona jest określona ilość funduszy, podział ten przedstawia poniższa tabela:

Nazwa Programu	Ilość funduszy
Infrastruktura i Środowisko	27,41 mld euro
Inteligentny Rozwój	8,61 mld euro
Polska Cyfrowa	2,17 mld euro
Wiedza Edukacja Rozwój	4,69 mld euro
Polska Wschodnia	2 mld euro
Pomoc Techniczna	700,12 mln euro

Źródło: Opracowanie własne na podstawie:

www.mir.gov.pl/fundusze/fundusze_europejskie_2014_2020/strony/start.aspx

Każdy program operacyjny ma wyodrębniony: cel tematyczny, priorytet inwestycyjny, cel szczegółowy priorytetów inwestycyjnych oraz wartość rezultatu dla którego wyznaczono wartość docelową.

Programy operacyjne na terenie Polski są dofinansowane z Funduszy Unijnych, na terenach tzw. słabo rozwiniętych (15 regionów) w 85%, natomiast Region Mazowsza jako lepiej rozwinięty w 80%. Resztę środków na dany projekt tj. 15% bądź 20% finansuje się z środków publicznych i prywatnych.

Środki dla poszczególnego programu przyznawane są w określonej hierarchii wg. osi priorytetowych.

W związku z tym, iż każdy program dotyczy innego obszaru działania warto przedstawić ich charakterystykę:

- 1) **Program Infrastruktura i Środowisko**- głównym celem jest wsparcie gospodarki która efektywnie korzysta z zasobów i jest przyjazna środowisku jak również gospodarki sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej. Fundamentem tego programu jest osiągnięcie gospodarki: efektywnie korzystającej z zasobów, przyjaznej środowisku, konkurencyjnej której cele środowiskowe są wspierane działaniem w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej. Całość alokowanych środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju regionalnego wznosi 4905881206 euro natomiast z Funduszu spójności 22507865697 euro.
 - a. Oś priorytetowa I „Zmniejszenie emisyjności gospodarki” Finansowany z Funduszu Spójności (FS) w wysokości 18284309778 euro co stanowi 6,67% wkładu UE w ten projekt. Cel tematyczny to wspieranie przejścia na

gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach. Priorytety inwestycyjne wraz z celami szczegółowymi i ich wskaźnikami rezultatu są następujące:

- Wspieranie, wytwarzanie i dystrybucja energii ze źródeł odnawialnych, szczególnie podwyższenie poziomu energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto, mierzone udziałem energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto.
- Wypracowanie efektywności energetycznej w korzystaniu z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach, szczególnie poprawa efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach, mierzone zużyciem energii: pierwotnej oraz przemysłu w przeliczeniu na jednostkę PKB w cenach stałych, i udziałem energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto.
- Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym. W szczególności zwiększenie efektywności energetycznej w budownictwie wielorodzinnym, mieszkaniowym oraz w budynkach użyteczności publicznej. Rezultat mierzony w zużyciu energii pierwotnej jak i w sprzedaży energii cieplnej na cele komunalno bytowe w budynkach mieszkalnych ogrzewanych centralnie.
- Rozwijanie i wprowadzanie inteligentnych systemów dystrybucji działających na niskich i średnich poziomach napięcia, szczególnie nastawione na rozwój sieci inteligentnych. Mierzone odsetkiem odbiorców korzystających z inteligentnych liczników.
- Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu. Nastawione na cel szczegółowy odnośnie zwiększenia sprawności przesyłu energii termicznej. Wskaźnik rezultatu to zużycie energii pierwotnej, emisja gazów cieplarnianych oraz poprzez sprawność przesyłania energii w koncesjonowanych przedsiębiorstwach ciepłowniczych.

- Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe, szczególnie zwiększenie udziału energii wytwarzanej w wysokosprawnej kogeneracji. Mierzone zużyciem energii pierwotnej jak i udziału energii elektrycznej produkowanej w skojarzeniu w produkcji energii elektrycznej ogółem.
- b. Oś priorytetowa II „Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu” finansowana z FS podzielona na dwa cele tematyczne. Na pierwszy w wysokości 700000000 euro co stanowi 2,55% wkładu UE w ten projekt oraz drugi w wysokości 2808174166 euro co stanowi 10,24% wkładu UE w ten projekt. Pierwszym celem tematycznym jest promowanie dostosowania się do zmian klimatu jak również zapobieganie ryzyku i zarządzanie nim, priorytet inwestycyjny nastawiony jest na wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy wraz z jednoczesnym rozwijaniem się systemów zarządzania tymi zjawiskami. Szczegółowy cel to zwiększenie ilości retencjonowanej wody oraz poprawa czasu na rozpoznanie i reagowanie w przypadku zagrożeń i awarii. Rezultat mierzony poprzez pojemność obiektów małej retencji wodnej, oraz jako procent interwencji w których jednostki ochrony pożarowej dotarły do 15min. Drugi cel tematyczny to zachowanie i ochrona środowiska wraz z promowaniem efektywnego gospodarowania zasobami. Priorytety inwestycyjne tego tematu wraz z celami szczegółowymi i ich wskaźnikami rezultatu są następujące:
- Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie, cel szczegółowy polega na zmniejszeniu ilości odpadów komunalnych podlegających składowaniu. Mierzone poprzez udział odpadów komunalnych zbieranych selektywnie/niepodlegających składowaniu w masie wszystkich zebranych odpadów komunalnych w skali kraju.
 - Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania

potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwaczłonkowskie. Celem szczegółowym tego priorytetu jest zwiększona liczba ludności korzystająca z ulepszonych systemu oczyszczania ścieków komunalnych co zapewni zwiększenie usuwania biogenów. Efekt mierzone poprzez odsetek ludności korzystający z oczyszczalni ścieków.

- Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę ze szczególnym naciskiem na wzmocnienie mechanizmów służących ochronie przyrody. Wskaźnik rezultatu to odsetek obszarów Natura 2000 objętych planami zarządzania.
 - Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojaskowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu. Cel szczegółowy to zahamowanie spadku powierzchni terenów zieleni w miastach, efekt mierzony poprzez powierzchnię parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w miastach.
- c. Oś priorytetowa III „Rozwój sieci drogowej TEN-T (transeuropejska sieć transportowa) i transportu multimodalnego” finansowana z FS w wysokości 9532376880 euro co stanowi 34,77% wkładu z UE w ten projekt. Celem tematycznym jest promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych. Priorytet inwestycyjny to wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T (transeuropejską sieć transportową) a szczególnie poprawa stanu infrastruktury drogowej w sieci TEN-T w Polsce. Wskaźnik rezultatu to skrócenie średniego czasu przejazdu drogowego pomiędzy 18 ośrodkami wojewódzkimi.
- d. Oś priorytetowa IV „Infrastruktura drogowa dla miast” finansowana z EFRR w wysokości 2970306179 euro co stanowi 10,84% wkładu z UE w ten projekt. Oś ta ma 2 priorytety inwestycyjne mianowicie: wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T a

cel szczegółowy to zwiększenie dostępności ośrodków miejskich w TEN-T oraz odciążenie miast od nadmiernego ruchu drogowego. Wskaźnik rezultatu to wypadki w miastach na prawach powiatu w sieci TEN-T. Kolejny to zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi z celem szczegółowym odnoszącym się do zwiększenia dostępności transportowej ośrodków miejskich poza siecią podstawowych połączeń drogowych w TEN-T oraz odciążenie miast od nadmiernego ruchu drogowego. Wynik mierzony przez wypadki w miastach na prawach powiatu poza siecią TEN-T.

- e. Oś priorytetowa V „Rozwój transportu kolejowego w Polsce” finansowana z FS w wysokości 5009700000 co stanowi 18,27% wkładu UE w projekt. Cel tematyczny identyczny jak w osi IV, z innymi priorytetami inwestycyjnymi, w ten osi są one następujące:

– Rozwój i usprawnianie przyjaznych środowisku (w tym o obniżonej emisji hałasu) i niskoemisyjnych systemów transportu, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych oraz infrastruktury portów lotniczych, w celu promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej z celem szczegółowym polegającym na zwiększeniu potencjału przyjaznego dla środowiska transportu w przewozie towarów oraz poprawa stanu krajowej sieci platform multimodalnych w TEN-T. Wskaźnik rezultatu to praca przewozowa w transporcie intermodalnym oraz potencjał przeładunkowy portów morskich.

– Rozwój i rehabilitacja kompleksowych o wysokiej jakości jak i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu w szczególności poprawa infrastruktury krajowych połączeń kolejowych oraz wzrost wykorzystania systemów kolejowych w miastach. Wskaźnik rezultatu to praca przewozowa w kolejowym transporcie towarowym i pasażerskim.

- f. Oś priorytetowa VI „Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach” finansowana z FS w wysokości 2299183655 euro co stanowi 8,39% wkład z UE w ten projekt. Cel tematyczny tej osi to wspieranie przejścia na

gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach a w szczególności promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, z głównym naciskiem na obszary miejskie a także na wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu. Cel szczegółowy to wzrost wykorzystania niskoemisyjnego transportu miejskiego. Wskaźnikiem realizacji tego rezultatu jest liczba przewozów pasażerskich w przeliczeniu na 1 mieszkańca obszarów miejskich oraz uniknięta emisja CO₂ w wyniku funkcjonowania transportu publicznego.

- g. Oś priorytetowa VII „Poprawa bezpieczeństwa energetycznego” finansowana z EFRR w wysokości 1000000000 euro co stanowi 3,65% wkładu UE w ten projekt. Cel tematyczny identyczny jak w osi IV, z następującym priorytetem inwestycyjnym polegającym na zwiększeniu efektywności energetycznej i bezpieczeństwa dostaw poprzez rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania oraz przesyłu energii poprzez integrację rozproszonego wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych a w szczególność wzmocnienie infrastruktury bezpieczeństwa energetycznego kraju. Wskaźnikiem wykonania tego rezultatu jest indeks Herfindahl`a-Hirschman`a -Dywersyfikacja (HHI-D) dla sektora gazowego.
- h. Oś priorytetowa VIII „Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury” finansowana z EFRR w wysokości 467300000 co stanowi 1,70\$ wkładu UE w ten projekt. Cel tematyczny pokrywa się z 2 celem tematycznym z osi II i polega na zachowaniu i ochronie środowiska oraz promowaniu efektywnego gospodarowania zasobami jako priorytet uważa się zachowanie, ochronę, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego. Celem szczegółowym jest poprawa dostępności infrastruktury kultury i dziedzictwa kulturowego oraz wzrost kompetencji kulturowych społeczeństwa jako ważnych elementów konkurencyjności gospodarki. Rezultat mierzony poprzez odsetek osób uczestniczących w wybranych obszarach kultury.
- i. Oś priorytetowa IX: wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia” finansowana z EFRR w wysokości 468275027 euro co stanowi 1,71% wkładu UE w ten projekt. Cel tematyczny tej osi to promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją. Priorytet to inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do

rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszanie różności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych a w szczególności zapewnienie dostępu ludności do infrastruktury ochrony zdrowia oraz poprawa efektywności systemu opieki zdrowotnej. Rezultat mierzony wskaźnikiem średniej liczby osób przypadającej na szpitalny oddział ratunkowy oraz średni czas pobytu pacjenta na łóżkach leczniczych w Polsce.

- j. Oś priorytetowa X „Pomoc techniczna” finansowana z FS w wysokości 330000000 euro co stanowi 1,2% wkładu UE w ten projekt. Osi tej nie został przypisany cel tematyczny ani priorytet inwestycyjny natomiast posiada cel szczegółowy jakim jest sprawne wykorzystanie środków w ramach programu, osiągnięcie tego określi wskaźnik rezultatu którym jest średnioroczna liczba form szkoleniowych na jednego pracownika instytucji systemu wdrażania funduszy europejskich oraz odsetek wdrożonych rekomendacji operacyjnych badań ewaluacyjnych jak i ocena przydatności form szkoleniowych dla beneficjentów¹¹.

2) **Program Inteligentny Rozwój**- głównym celem jest realizacja unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu który sprzyja włączeniu społecznemu wraz z osiągnięciem spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej. Program finansowany z EFRR całość alokowanym środków z UE to 8097093274 euro. W programie tym występuje następująca strategia inwestycyjna zaprezentowana według osi priorytetowych:

- a. Oś priorytetowa I: „Wsparcie prowadzenia prac badawczo-rozwojowych przez przedsiębiorstwa”. Cel tematyczny to wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji z priorytetem inwestycyjnym który określa promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego. Celem szczegółowym tej osi jest zwiększona aktywność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw. Wskaźnikiem osiągnięcia tego rezultatu jest procent nakładu sektora przedsiębiorstw na działalność badawczo rozwojową w relacji do PKB.

¹¹[www.mir.gov.pl/fundusze/Fundusze Europejskie 2014 2020/Documents/POIS 2014 2020 13022015.pdf](http://www.mir.gov.pl/fundusze/Fundusze_Europejskie_2014_2020/Documents/POIS_2014_2020_13022015.pdf)

- b. Oś priorytetowa II: „Wsparcie otoczenia i potencjału przedsiębiorstw doprowadzenia działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej”. Cel tematyczny jak i priorytet inwestycyjny identyczne jak w osi I, natomiast cel szczegółowy polega na zwiększonym potencjale przedsiębiorstw do prowadzenia działalności badań rozwoju i innowacji. Wskaźniki osiągnięcia rezultatu to nakłady sektora przedsiębiorstw na działalność badawczo-rozwojową w relacji do PKB oraz udział przedsiębiorstw które współpracowały w zakresie działalności innowacyjnej w ogóle przedsiębiorstw aktywnych innowacyjnie.
- c. Oś priorytetowa III: „Wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach”, cel tematyczny to wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, cel ten na w założeniach dwa priorytety inwestycyjne. Pierwszy z nich to promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również przez inkubatory przedsiębiorczości, celem szczegółowym do tego priorytetu jest zwiększenie finansowania innowacji działalności małych i średnich przedsiębiorstw z wykorzystaniem kapitału podwyższonego ryzyka. Wskaźnik realizacji tego rezultatu to nakłady na działalność innowacyjną pochodzące z funduszy kapitału ryzyka. Kolejny odnosi się do wspierania, tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług. Priorytet ten realizuje dwa cele szczegółowe a mianowicie: zwiększoną aktywność przedsiębiorstw w zakresie prowadzenia działalności innowacyjnej mierzoną poprzez nakłady na działalność innowacyjną przedsiębiorstw w stosunku do całości nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw oraz zwiększony poziom umiędzynarodowienia działalności przedsiębiorstw mierzony udziałem eksportu wysokiej techniki w eksporcie ogółem.
- d. Oś priorytetowa IV: „Zwiększenie potencjału naukowo-badawczego” która realizuje cel tematyczny taki jak oś I i II z odmiennym priorytetem inwestycyjnym polegającym na udoskonaleniu infrastruktury badań i innowacji, zwiększeniu zdolności do osiągania doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy. Celem szczegółowym jest zwiększenie poziomu rynkowego wykorzystania wyników badań naukowych, rezultat ten mierzą

wskaźniki procentowe: udziału finansowania pochodzącego z sektora przedsiębiorstw w wydatkach sektora szkolnictwa wyższego na działalność badawczo-rozwojową, oraz udziału nakładów bieżących poniesionych na badania stosowane i prace rozwojowe w nakładach bieżących ogółem na operacje badawczo-rozwojowe

- e. Oś priorytetowa V: „Pomoc techniczna” ma na celu zapewnienie efektywnego systemu zarządzania i wdrażania programu oraz właściwego wykorzystania dostępnych środków finansowych, a tym samym pośrednio przyczyniać się będzie do realizacji celu głównego czyli zwiększania innowacyjności gospodarki. Rezultat ten będzie osiągnięty poprzez zdolność instytucji do efektywnej realizacji procesów związanych z obsługą Programu, zdolność beneficjentów do skutecznego aplikowania o środki oraz osiągnięcie celów realizowanego projektu oraz skuteczny system informacji promocji Programu¹².

3) **Program Polska Cyfrowa**- głównym celem jest umocnienie cyfrowych podstaw dla rozwoju kraju. Fundamentami tego programu jest stworzenie: szerokiego dostępu do szybkiego internetu, e-usług publicznych które będą efektywne i przyjazne dla użytkowników oraz stale wzrastającego poziomu kompetencji cyfrowych społeczeństwa. Całość alokowanych środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na program to 2172,5 mln euro. W programie tym występuje następująca strategia inwestycyjna zaprezentowana według osi priorytetowych:

- a. Oś priorytetowa I „ Powszechny dostęp do szybkiego internetu” finansowana z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w wysokości 1020222652 euro co stanowi 46,96% łącznego udziału wsparcia UE w całości środków programu. Cel tematyczny to zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informatyczno-komunikacyjnych. Priorytet inwestycyjny to poszerzenie zakresu dostępności do łączny szerokopasmowych oraz wprowadzenie szybkich sieci internetowych oraz wspieranie wprowadzanie nowych technologii i sieci dla gospodarki cyfrowej. Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego to wyeliminowanie terytorialnych różnic w możliwości do dostępu do szerokopasmowego internetu o wysokich i bardzo wysokich przepustowościach. Wskaźnik rezultatu to ilość gospodarstw

¹²www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/1867/ost_POIR_19_01_dokument_21012015_okladka.pdf

domowych które posiadają dostęp do internetu o przepustowości co najmniej 30mb/s.

- b. Oś priorytetowa II, „E-administracja i otwarty rząd” finansowana z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w wysokości 949604018 euro co stanowi 43,71% łącznego udziału UE w całości środków programu. Cel tematyczny jest identyczny jak w 1 osi. Priorytet inwestycyjny polega na wzmocnieniu technologii informacyjno-komunikacyjnej w obszarze: e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury oraz e-zdrowia. Celami szczegółowymi priorytetu inwestycyjnego wraz z wskaźnikami rezultatu są: bardzo dobra dostępność i wysoka jakość e-usług publicznych co będzie mierzone odsetkiem osób bądź przedsiębiorstw korzystających z internetu w kontaktach z administracją publiczną, cyfryzacja procesów back-office administracji rządowej która będzie interpretowana udziałem dokumentów elektronicznych w korespondencji wychodzącej z urzędów administracji rządowej jak i odsetkiem urzędów które korzystają z systemów elektronicznych w związku z zarządzaniem dokumentacją, cyfrowa dostępność i użyteczność informacji sektora publicznego, co zostanie mierzone przez odsetek internautów pozytywnie oceniających łatwość i użyteczność informacji sektora publicznego.
- c. Oś priorytetowa III „Cyfrowe kompetencje społeczeństwa” finansowana różnie z EFRR w wysokości 145000000 co stanowi 6,67% środków całego programu. Cel tematyczny jak i priorytet inwestycyjny pokrywa się z 2 osią, natomiast cel szczegółowy to zapewnienie zwiększenia stopnia wraz z poprawą umiejętności korzystania z internetu w tym e-usług publicznych. Miarą osiągnięcia tego celu będzie odsetek osób regularnie korzystających/nie korzystających z internetu oraz odsetek osób w przedziale wiekowym 16-74 lat które posiadają średni/ wysoki poziom umiejętności internetowych.
- d. Oś priorytetowa IV „Pomoc techniczna” finansowana z EFRR w kwocie 5768800 czyli 2,65% całości środków przeznaczonych na program. Oś ta zawiera tylko dodatkowe cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych, które polegają na sprawnym zarządzaniu i wdrożeniu projektu, spójnym i

skutecznym systemie informacji i promocji oraz wzmocnieniu kompetencji beneficjentów w procesie przygotowania i realizacji projektów¹³.

4) **Program Wiedza Edukacja Rozwój** - głównym celem jest wspieranie i pomoc w takich obszarach jak: zatrudnienie i mobilność pracowników, włączenie społeczne i walka z ubóstwem, inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie oraz wzmacnianie sprawności i efektywności państwa. Program ten w finansowany jest z FS w wysokości 4438206202 euro. W programie tym występuje następująca strategia inwestycyjna zaprezentowana według osi priorytetowych:

- a. Oś priorytetowa I: „Osoby młode na rynku pracy” realizuje następujący cel tematyczny polegający na promowaniu trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz mobilności pracowników a szczególnie zwiększenie możliwości zatrudnienia osób do 29 r.ż. bez pracy, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu. Wskaźnik rezultatu dla tego celu to liczba osób poniżej 30 lat, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu oraz liczba osób poniżej 30 lat, pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek).
- b. Oś priorytetowa II: „Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji” zawiera w swojej strategii cztery cele tematyczne:
 - Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz mobilności pracowników,
 - Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją,
 - Inwestowanie w kształcenie, szkolenie i szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie,
 - Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej.

Do wyżej wymienionych celów tematycznych zostały przypisane następujące priorytety inwestycyjne:

- Równość szans mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, również w dostępie do zatrudnienia, rozwoju kariery, godzenia życia zawodowego i prywatnego. Cele szczegółowe do tego priorytetu to:

¹³ Patrz: www.funduszeuropejskie.2007-2013.gov.pl/2014_2020/Documents/Program_Operacyjny_Polska_Cyfrowa_na_lata_2014_2020_051214.pdf

opracowanie i wdrożenie spójnego systemu monitorowania równości szans płci, opracowanie i wdrożenie modelu współpracy międzysektorowej (pomiędzy administracją centralną, regionalną, lokalną oraz organizacjami pozarządowymi i partnerami społecznymi) na rzecz równości szans płci, wzmocnienie stosowania zasady równości szans płci w dostępie do rozwoju kariery zawodowej i zatrudnienia oraz podniesienie kompetencji przedstawicieli podmiotów tworzących i prowadzących instytucje opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.

- Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian. Cele szczegółowe do tego priorytetu to: wzrost liczby MMSP wykorzystujących wsparcie partnerów społecznych przy realizacji działań wspierających rozwój przedsiębiorstwa, w tym pozwalających na efektywne wykorzystanie podmiotowych systemów finansowania w regionach, wzrost liczby przedsiębiorstw, których pracownicy nabyli kompetencje w obszarach pozwalających na zdobycie przewagi konkurencyjnej na rynku, zapewnienie dostępności i jakości usług rozwojowych świadczonych na rzecz przedsiębiorców i pracowników.
- Modernizacja instytucji działających na rynku pracy, takich jak publiczne i prywatne służby zatrudnienia, oraz lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy, w tym poprzez przedsięwzięcia służące zwiększaniu ponadnarodowej mobilności pracowników wraz z systemami mobilności i lepszą współpracą instytucji i właściwych zainteresowanych podmiotów. Cele szczegółowe do tego priorytetu to standaryzacja działań podejmowanych przez instytucje rynku pracy, profesjonalizacja kadr instytucji rynku pracy, poprzez podniesienie kwalifikacji i kompetencji ich kluczowych pracowników, wyposażenie instytucji rynku pracy w zasoby informacyjne pozwalające zwiększyć efektywność ich funkcjonowania, zwiększenie zakresu i trafności oferty aktywizacyjnej wobec osób młodych znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, utworzenie systemu monitorowania efektywności instytucji rynku pracy.
- Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie. Cele szczegółowe do tego priorytetu to wzmocnienie procesów

monitorowania i ewaluacji polityki na rzecz włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa, wzmocnienie potencjału instytucji działających na rzecz włączenia społecznego, zwiększenie możliwości zatrudnienia osób w szczególnym stopniu zagrożonych wykluczeniem społecznym, zwiększenie zdolności podmiotów polityk publicznych do wdrażania postanowień Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, podniesienie jakości działań realizowanych przez publiczne i niepubliczne podmioty na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych.

- Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym. Cele szczegółowe do tego priorytetu to podniesienie kompetencji przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego i kadr systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, standaryzacja jakości usług asystenckich i opiekuńczych dla osób o różnym stopniu niesamodzielności, rozwój form mieszkalnictwa wspomaganego na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym jako form zdeinstytucjonalizowanych.
- Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia. Cele szczegółowe do tego priorytetu to wzrost liczby podmiotów ekonomii społecznej korzystających ze zwrotnych instrumentów finansowych, wzmocnienie systemu wsparcia dla podmiotów ekonomii społecznej.
- Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponad gimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i poza formalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia. Cele szczegółowe do tego priorytetu to poprawa funkcjonowania i zwiększenie wykorzystania systemu wspomagania szkół w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy, nauczania eksperymentalnego, właściwych postaw oraz metod

zindywidualizowanego podejścia do ucznia, zwiększenie wykorzystania przez szkoły i placówki zmodernizowanych treści, narzędzi i zasobów wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy, nauczania eksperymentalnego, właściwych postaw oraz metod zindywidualizowanego podejścia do ucznia.

- Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji. Cele szczegółowe do tego priorytetu to zapewnienie funkcjonowania Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji zawierającego wszystkie pełne kwalifikacje, włączenie kwalifikacji nadawanych poza systemami oświaty oraz szkolnictwa wyższego do zintegrowanego systemu kwalifikacji, zwiększenie wiedzy o potrzebach kwalifikacyjno-zawodowych w poszczególnych sektorach gospodarki, zwiększenie dostępu osób dorosłych do różnych form uczenia się przez całe życie, zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług z zakresu całonocnego doradztwa edukacyjno-zawodowego.
- Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami. Cele szczegółowe do tego priorytetu to dostosowanie kształcenia i szkolenia zawodowego do potrzeb rynku pracy poprzez zaangażowanie przedstawicieli pracodawców i pracowników na wszystkich etapach jego programowania, zwiększenie wykorzystania zmodernizowanych treści, narzędzi i zasobów wspierających proces kształcenia zawodowego, wypracowanie modelu trwałej współpracy uczelni ze szkołami zawodowymi (technika, zasadnicze szkoły zawodowe), zapewnienie

informacji zwrotnej dla systemu kształcenia zawodowego na temat losów absolwentów szkół zawodowych.

- Inwestycje w zdolności instytucjonalne i w sprawność administracji publicznej oraz efektywność usług publicznych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym w celu przeprowadzenia reform, z uwzględnieniem lepszego stanowienia prawa i dobrego rządzenia. Cele szczegółowe do tego priorytetu to wzmocnienie potencjału podmiotów zaangażowanych w proces stanowienia prawa na szczeblu krajowym, usprawnienie procesów zarządzania i komunikacji w sądownictwie i prokuraturze, poprawa jakości wydawanych orzeczeń oraz zwiększenie skuteczności ich egzekwowania, doskonalenie jakości oraz monitorowanie procesu świadczenia usług administracyjnych istotnych dla prowadzenia działalności gospodarczej, Zwiększenie potencjału instytucjonalnego administracji publicznej w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz usprawnienie procesów inwestycyjno-budowlanych.
- c. Oś priorytetowa III: „Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju” w swojej strategii uwzględnia główny cel tematyczny jakim jest inwestowanie w kształcenie, szkolenie i szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie. Do tego tematu został przypisany priorytet inwestycyjny i cele szczegółowe:
- Poprawa jakości, skuteczności i dostępności szkolnictwa wyższego oraz kształcenia na poziomie równoważnym w celu zwiększenia udziału i poziomu osiągnięć, zwłaszcza w przypadku grup w niekorzystnej sytuacji. Cele szczegółowe do tego priorytetu to podniesienie kompetencji osób uczestniczących w edukacji na poziomie wyższym, odpowiadających potrzebom gospodarki, rynku pracy i społeczeństwa, zwiększenie jakości i efektywności kształcenia na studiach doktoranckich, poprawa dostępności międzynarodowych programów kształcenia dla osób uczestniczących w edukacji na poziomie wyższym z Polski oraz dla cudzoziemców, wsparcie zmian organizacyjnych i podniesienie kompetencji kadr w systemie szkolnictwa wyższego.

d. Oś priorytetowa IV: „Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa”
główne cele tematyczne tej osi to:

- Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz mobilności pracowników,
- promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją,
- inwestowanie w kształcenie, szkolenie i szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie,
- wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej.

Priorytety inwestycyjne:

- w ramach innowacji społecznych: zostaną doprecyzowane przez Instytucję Zarządzającą w momencie wdrażania. Natomiast cel szczegółowy to zwiększenie wykorzystania innowacji społecznych na rzecz poprawy skuteczności wybranych aspektów polityk publicznych w obszarze oddziaływania EFS,
 - w ramach programów mobilności ponadnarodowej: zostaną doprecyzowane przez Instytucję Zarządzającą w momencie wdrażania. Natomiast cel szczegółowy to wzmocnienie kompetencji zawodowych i kluczowych osób z wykorzystaniem programów mobilności ponadnarodowej,
 - w ramach działań współpracy ponadnarodowej: zostaną doprecyzowane przez Instytucję Zarządzającą w momencie wdrażania. Natomiast cel szczegółowy to wdrożenie nowych rozwiązań, w szczególności z zakresu aktywizacji zawodowej, kształcenia przez całe życie i tworzenia oraz realizacji polityk publicznych, dzięki współpracy z partnerami zagranicznymi,
- e. Oś priorytetowa V: „Wsparcie dla obszaru zdrowia” głównymi celami tematycznymi są:
- Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz mobilności pracowników,
 - promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją,

- inwestowanie w kształcenie, szkolenie i szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie.

Do wyżej wymienionych celów tematycznych zostały przypisane następujące priorytety inwestycyjne:

- Aktywne i zdrowe starzenie się z celem szczegółowym realizującym wdrożenie i rozwój programów profilaktycznych w zakresie chorób negatywnie wpływających na zasoby pracy dedykowanych osobom w wieku aktywności zawodowej,
 - Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym z celem szczegółowym realizującym wdrożenie działań pro jakościowych i rozwiązań organizacyjnych w systemie ochrony zdrowia ułatwiających dostęp do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług zdrowotnych,
 - Poprawa jakości, skuteczności i dostępności szkolnictwa wyższego oraz kształcenia na poziomie równoważnym w celu zwiększenia udziału i poziomu osiągnięć, zwłaszcza w przypadku grup w niekorzystnej sytuacji z celem szczegółowym realizującym poprawę jakości kształcenia wyższego na kierunkach medycznych,
 - Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życieo charakterze formalnym, nieformalnym i poza formalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji z celem szczegółowym realizującym rozwój kompetencji zawodowych i kwalifikacji kadr medycznych odpowiadających na potrzeby epidemiologiczno-demograficzne kraju.
- f. Oś priorytetowa VI: „Pomoc Techniczna” która realizuje cele szczegółowe takie jak zapewnienie efektywnego wsparcia wszystkich procesów w programie i wykorzystania jego środków jak i zapewnienie efektywności

działań o charakterze koordynacyjnym w zakresie wdrażania celów tematycznych finansowanych z EFS w obszarze programowania, monitorowania, ewaluacji, systemu wyboru projektów oraz kwalifikowalności wydatków w ramach EFS¹⁴.

5) Program Polska Wschodnia- głównym celem jest wzrost konkurencyjności i innowacyjności makroregionu Polski Wschodniej poprzez działania mające na celu: wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw w zakresie działalności innowacyjnej, tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu innowacyjnych małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce Wschodniej, tworzenie nowych modeli biznesowych w celu umiędzynarodowienia działalności małych i średnich przedsiębiorstw, poprawy efektywności układów transportowych oraz zrównoważonego transportu miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych oraz zwiększenie dostępności makroregionu w zakresie infrastruktury transportowej. Finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w wysokości 1880000000 euro. W programie tym występuje następująca strategia inwestycyjna zaprezentowana według osi priorytetowych:

a. Oś priorytetowa I: „Przedsiębiorcza Polska Wschodnia” finansowana z EFRR w kwocie 719 439 927 euro. Celem tematycznym tej osi jest wzmocnienie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez następujące priorytety inwestycyjne:

- promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości. Cel szczegółowy tego priorytetu to większa liczba innowacyjnych przedsiębiorstw typu startup w Polsce Wschodniej, rezultat ten będzie mierzony udziałem przedsiębiorstw aktywnych innowacyjnie w Polsce Wschodniej.
- opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla małych i średnich przedsiębiorstw, szczególnie w celu umiędzynarodowienia. Cel szczegółowy tego priorytetu zwiększona aktywność małych i średnich przedsiębiorstw z Polski Wschodniej na rynkach międzynarodowych, rezultat ten zostanie mierzony poprzez wartość

¹⁴www.efs.2007-2013.gov.pl/2014_2020/Documents/POWER%20_zatwierdzony_przez_KE_122014.pdf

przychodów MŚP (małych i średnich przedsiębiorstw) z Polski Wschodniej za sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport.

– wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług z celem szczegółowym jakim jest zwiększona aktywność MŚP z Polski Wschodniej w zakresie prowadzenia działalności innowacyjnej, mierzony poprzez nakłady na działalność innowacyjną w latach 2013-2023 w Polsce Wschodniej.

b. Oś priorytetowa II: „Nowoczesna infrastruktura transportowa” finansowana z EFRR w kwocie 916 156 091 w swojej strategii obejmuje dwa cele tematyczne:

– Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach poprzez priorytet inwestycyjny polegający na promowaniu strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu. Priorytet to promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu. Do powyższego priorytetu został przypisany cel szczegółowy polegający na zwiększonym wykorzystaniu transportu miejskiego w miastach wojewódzkich i ich obszarach funkcjonalnych. Osiągnięcie tego rezultatu będzie mierzone poprzez liczbę przewozów pasażerskich komunikacją miejską w miastach wojewódzkich Polski Wschodniej.

– Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie doborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej poprzez priorytet polegający na zwiększaniu mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi. Cel szczegółowy tego priorytetu to zwiększenie dostępności do miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych w zakresie infrastruktury drogowej, rezultat zostanie zmierzony poprzez wskaźnik drogowej dostępności transportowej Polski Wschodniej.

- c. Oś priorytetowa III: „Ponadregionalna infrastruktura kolejowa” finansowana z EFRR w kwocie 330 406 721 euro. Cel tematyczny identyczny jak drugi cel tematyczny w osi II, z odmiennym priorytetem inwestycyjnym. Priorytet w tej osi ma na celu rozwój i rehabilitację kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu. Celem szczegółowym jest zwiększona dostępność Polski Wschodniej w zakresie infrastruktury kolejowej. Osiągnięcie zamierzonego rezultatu mierzone będzie wskaźnikiem kolejowej dostępności transportowej Polski Wschodniej.
- d. Oś priorytetowa IV: „Pomoc techniczna” finansowana z EFRR w kwocie 33 997 261 euro. Strategią tej osi jest sprawne zarządzanie i wdrażanie Programem oraz efektywne wykorzystanie środków w ramach POPW, sprawne i prawidłowe przygotowanie i realizacja projektów przez beneficjentów Programu oraz skuteczny system informacji i promocji w ramach Programu. Zamierzone cele będą mierzone wskaźnikiem: średniorocznej liczby form szkoleniowych na jednego pracownika instytucji systemu wdrażania funduszy europejskich oraz oceny przydatności form szkoleniowych dla beneficjentów¹⁵.
- 6) **Program Pomoc Techniczna**- głównym celem jest zapewnienie sprawnego systemu realizacji polityki spójności w latach 2014-2020. Finansowany z Funduszu Spójności w kwocie 700 123 363 euro. W programie tym nie występują cele tematyczne i priorytety inwestycyjne, strategia inwestycyjna opiera się na realizacji celów szczegółowych, ujęta według osi priorytetowych:
- a. Oś priorytetowa I „Zasoby ludzkie” finansowana z FS w wysokości 491 623 363 euro. Cele szczegółowe:
- Utrzymanie niezbędnych warunków pracy oraz poziomu zatrudnienia, gwarantujących skuteczne wykonywanie obowiązków związanych z realizacją polityki spójności (z uwzględnieniem umożliwienia płynnego przejścia pomiędzy kolejnymi okresami programowania: 2007-2013 a 2014-2020 oraz perspektywą finansową po 2020 r.). Wskaźnik rezultatu przypisany do tego celu to poziom fluktuacji pracowników w instytucjach zaangażowanych w politykę spójności.

¹⁵ www.funduszeuropejskie.2007-2013.gov.pl/2014_2020/Documents/POPW_akcept_KE.pdf

- Wysoko wykwalifikowani pracownicy zaangażowani we wdrażanie polityki spójności, ze wskaźnikiem rezultatu jako średnioroczna liczba form szkoleniowych na jednego pracownika instytucji systemu wdrażania FE.
- b. Oś priorytetowa II „Skuteczny i efektywny system realizacji polityki spójności” finansowana z FS w wysokości 32 800 000euro. Cele szczegółowe:
- Sprawna realizacja kluczowych procesów systemu wdrażania polityki spójności, mierzona poprzez średni czas zatwierdzenia projektu (od złożenia wniosku o dofinansowanie do podpisania umowy) oraz odsetek wdrożonych rekomendacji operacyjnych.
 - Sprawnie działające i użyteczne systemy informatyczne wykorzystywane w procesie realizacji polityki spójności, miarą tego celu jest średnia ocena użyteczności systemu informatycznego SL 2014.
 - Skuteczny system wymiany doświadczeń oraz przepływu informacji pomiędzy uczestnikami systemu realizacji polityki spójności, ze szczególnym uwzględnieniem partnerów.
- c. Oś priorytetowa III „Potencjał beneficjentów funduszy europejskich” finansowana z FS w wysokości 157 500 000euro. Cele szczegółowe:
- Sprawnie działający ogólnopolski system dostępu do informacji i konsultacji dla potencjalnych beneficjentów i beneficjentów na każdym etapie przygotowania i realizacji projektu, mierzone wskaźnikiem oceny jakości usług świadczonych przez PIFE (Punkty Informacyjne Funduszy Europejskich).
 - Wzmocnienie kompetencji beneficjentów i potencjalnych beneficjentów funduszy europejskich, ze szczególnym uwzględnieniem jednostek samorządu terytorialnego i innych beneficjentów pełniących kluczową rolę w systemie funduszy europejskich, mierzone wskaźnikiem oceny przydatności form szkoleniowych dla beneficjentów.
 - Skutecznie działający ZIT (Zintegrowane Inwestycje Terytorialne) na poziomie miast wojewódzkich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie.

- d. Oś priorytetowa IV „Informacja i promocja” finansowana z FS w wysokości 18 200 000euro. Cel szczegółowy: zapewnienie dopasowanego do potrzeb odbiorców przekazu w zakresie celów i korzyści z wdrażania polityki spójności, mierzony odsetkiem respondentów dostrzegających wpływ funduszy europejskich na rozwój Polski¹⁶.

W perspektywie 2014-2020 samorzady województw otrzymają do zarządzania 31.28 mld euro co stanowi 40% funduszy polityki spójności. Fundusze te przeznaczone będą na regionalne programy operacyjne, które są dwufunduszowe co oznacza, że finansowane są z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego jak i Europejskiego Funduszu Społecznego.

Całość funduszy przeznaczonych na Regionalne programy operacyjne możemy podzielić na poszczególne województwa, taki podział prezentuje poniższa tabela:

Tabela 7 Podział środków unijnych na programy regionalne:

Województwo	Całość środków w euro
Dolnośląskie	2 252 546 589
Kujawsko-Pomorskie	1 903 540 287
Lubelskie	2 230 958 174
Lubuskie	906 929 693
Łódzkie	2 256 049 115
Małopolskie	2 878 215 972
Opolskie	944 967 792
Podkarpackie	2 114 243 760
Podlaskie	1 213 595 877
Pomorskie	1 864 811 698
Śląskie	3 476 937 134
Świętokrzyskie	1 364 543 593
Warmińsko-Mazurskie	1 728 272 095
Wielkopolskie	2 450 206 417
Zachodniopomorskie	1 601 239 216
Mazowieckie	2 089 840 138
Razem	31 276 897 550

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.mir.gov.pl

¹⁶ [www.mir.gov.pl/fundusze/Fundusze Europejskie 2014 2020/Documents/POPT 2014 2020 final.pdf](http://www.mir.gov.pl/fundusze/Fundusze_Europejskie_2014_2020/Documents/POPT_2014_2020_final.pdf)

4 Podsumowanie

Od momentu przystąpienia do UE polska gospodarka zrobiła bardzo duży skok w postępie cywilizacyjnym. Do naszych najważniejszych sukcesów można zaliczyć:

- znaczny postęp gospodarczy;
- wzrost zamożności społeczeństwa;
- wzrost konkurencyjności polskich firm.

Poprawa atrakcyjności i wiarygodności inwestycyjnej Polski po przystąpieniu do UE przyciągnęła wielu zagranicznych inwestorów. W okresie członkostwa w UE wartość napływu BIZ do Polski przekroczyła 100 mld euro. Najbardziej owocny okazał się rok 2007. W kolejnych latach Polska była nadal atrakcyjnym krajem pomimo panującego kryzysu.

Zdecydowana większość inwestycji zagranicznych, czyli ponad 85% pochodziła z krajów UE. Polska jest w tej kwestii zdecydowanym liderem.

W ostatnich latach znacząco zmienia się struktura sektora inwestycji zagranicznych. Zauważalny jest znaczny wzrost w sektorze usług, a jednocześnie zmniejszanie się inwestycji sektora przetwórstwa przemysłowego. Polska stopniowo staje się liderem centrów biznesowo - usługowych na rynku Europy środkowo – wschodniej. Rozwój tego sektora stwarza ogromne szanse dla Polski. Na początku 2013 roku zostało zatrudnionych około 110 tys. osób w tym właśnie sektorze.

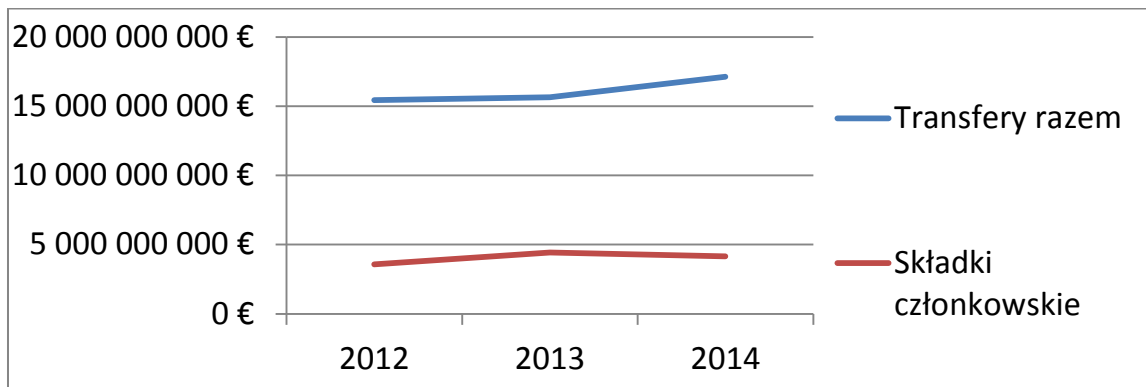
Zbliżenie z UE przełożyło się na wzrost innowacyjności i zwiększenie zaawansowanych technologicznie w eksporcie towarowym ogółem. Pomiędzy 2002 a 2013 rokiem odnotowano w Polsce skok z 2,5% do 5,9%. Skok ten dotyczył produktów high – tech. Wskaźnik ten jest znacznie wyższy dla takich krajów jak Węgry czy Estonia ale Polska zmniejsza tą różnicę w dość szybkim tempie.

Wszystkie pozytywne zjawiska jakie odnotowane przez 10 lat przynależności Polski do wspólnoty spowodowane są wzajemnymi relacjami Polska – UE.

Środki pozyskiwane z Unii Europejskiej mają duży wpływ na rozwój Państwa Polskiego zarówno w sferze politycznej jak i gospodarczej. Mimo to, że każde państwo członkowskie musi przeznaczać składki na rzecz wspólnoty, Polska otrzymuje znacznie większy wpływ niż wpływ środków pieniężnych z Budżet UE.

Poniższy wykres przedstawia środki otrzymane z Unii Europejskiej jak i środki przekazywane do budżetu UE z budżetu polski w latach 2012-2014.

Wykres 1 Relacja transferów z UE do składek członkowskich w latach 2012-2014.

Z powyższego wykresu wynika jednoznacznie, że Polska odnotowuje znaczne korzyści z przystąpienia do Unii Europejskiej. Rok w rok odnotowywana jest wyższa kwota środków pozyskanych z UE niż kwota przekazywana w formie składek członkowskich do budżetu UE.

Bibliografia

Budżet Unii Europejskiej w pigułce ISBN 978-92-79-14454-7

Ostateczne przyjęcie (UE, Euratom) 2015/339 Budżetu Ogólnego Unii Europejskiej na rok budżetowy 2015 w Dziennik urzędowy Unii Europejskiej L69/1

Ostateczne przyjęcie (ue, euratom) 2015/339 Budżetu ogólnego unii europejskiej na rok budżetowy 2015, 2014, 2013

Skiba L. „Budżet Unii Europejskiej” w „Mechanizmy funkcjonowania strefy euro”, Narodowy Bank Polski, Warszawa 2014, wydanie V

Szpringer Z. „Budżet Unii Europejskiej a budżet państwa Polski” w Studia BAS Nr 3(31) 2012

www.stosunki-miedzynarodowe.pl/slownik/48-b/452-budzet-panstwa

www.mf.gov.pl

www.nik.gov.pl/plik/id,6907.pdf

www.biurose.sejm.gov.pl/teksty/pdf05/i-1161.pdf

www.nik.gov.pl/plik/id,6907.pdf

www.mir.gov.pl/fundusze/fundusze_europejskie_2014_2020/programy/strony/glowna.aspx

www.mir.gov.pl/fundusze/Fundusze_Europejskie_2014_2020/Documents/POIS_2014_2020_13022015.pdf

www.funduszeeuropejskie.gov.pl/media/1867/ost_POIR_19_01_dokument_21012015_okladka.pdf

www.funduszeeuropejskie.2007-2013.gov.pl/2014_2020/Documents/Program_Operacyjny_Polska_Cyfrowa_na_lata_2014_2020_051214.pdf

www.efs.2007-2013.gov.pl/2014_2020/Documents/POWER%20zatwierdzony_przez_KE_122014.pdf

www.funduszeeuropejskie.2007-2013.gov.pl/2014_2020/Documents/POPW_akcept_KE.pdf

www.mir.gov.pl/fundusze/Fundusze_Europejskie_2014_2020/Documents/POPT_2014_2020_final.pdf

Spis tabel:

Tabela 1 Ogólne zestawienie dochodów według pozycji w budżecie.....	6
Tabela 2 Dochody budżetu UE pochodzące z Polski według typów zasobów własnych wraz z korektami:.....	7
Tabela 3 Dochody budżetu państwa – własne i środki pozyskane z UE.....	10
Tabela 4 Dochody budżetu państwa.....	10
Tabela 5 Środki pozyskane z UE na realizowane programy w 2013	12
Tabela 6 Kategorie przeznaczenia środków z unijnej polityki spójności.....	13
Tabela 7 Podział środków unijnych na programy regionalne:	35